

Фігун Н.І.
*студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*
*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Подковенко Т.О.*

ІНСТИТУТ МЕДІАЦІЇ В АКТАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейська інтеграція вимагає гармонізації законотворчої діяльності, якщо не на нормативному рівні, то принаймні на рівні аксіологічному, тобто необхідною є уніфікація цінностей. Оскільки в Україні все ще законодавчо не врегульовано процес провадження медіації, дослідження регулювання інституту медіації в праві ЄС є актуальним і необхідним.

Метою цієї роботи є опрацювання основоположних документів Європейського Союзу, які потрібно взяти до уваги при розробленні національних нормативних актів у сфері правового регулювання процедури медіації.

Ініціатива щодо сприяння поширенню альтернативних способів вирішення спорів зародилася у Європейському Союзі на засіданні Європейської Ради в Тампере, що відбулося 15-16 жовтня 1999 року. Так, Європейська Рада визначила нову мету, якою стало створення та гармонізація правових інструментів, які б уможливили розвиток рівня свободи, безпеки та правосуддя. Задля реалізації поставленої мети, в квітні 2002 року Європейська Комісія прийняла Зелену книгу про альтернативне вирішення спорів, які регулюються цивільним та господарським законодавством.

Варто зазначити, що зелені книги не є джерелами права, радше – документами, що виникають в результаті дискусій та моніторингової діяльності Європейської Комісії у певній галузі, що є предметом інтеграції до ЄС. Зелені книги передусім адресовані зацікавленим суб'єктам і в деяких випадках дають поштовх до законотворчої роботи. У зазначеній Зеленій Книзі вміщені консультаційні матеріали, зокрема 21 питання направлене до медіаційних середовищ.

Європейський Парламент прийняв Зелену Книгу 12 грудня 2003 року, одночасно прийнявши рішення про розробку проекту Директиви про медіацію в цивільних справах.

У жовтні 2004 року, як результат дискусії щодо Зеленої Книги, було затверджено, розроблений Комісією, Кодекс поведінки для медіаторів (European Code of Conduct for Mediators). У ньому закріплені норми поведінки і стандарти для медіаторів та організацій, які здійснюють контроль за наданням послуг з медіації, що орієнтовані на такі фундаментальні принципи, як незалежність, неупередженість, нейтральність, компетентність медіатора, неформальність і добровільність медіації.

Кодекс має добровільний характер і може, але не повинен, застосовуватися конкретними медіаторами або організаціями. У преамбулі Кодексу закріплена дефініція поняття «медіація», під яким розуміється процес, в якому двоє або більше сторін визначають третю особу – медіатора, з метою

допомоги їм у вирішенні спору шляхом укладення угоди, без можливості розірвання і незалежно від того, яку назву цей процес має в даній державі [2].

Після низки консультацій на підставі положень закладених в Зеленій Книзі, Комісія також у жовтні 2004 року підготувала проект Директиви Європейського Парламенту і Ради щодо деяких аспектів посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах, яка після певних модифікацій була прийнята Європейським Парламентом і Радою 21 травня 2008 року (Директива Європейського Парламенту і Ради 2008/52/ЄС від 21 травня 2008 року щодо деяких аспектів посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах) і ввійшла в дію 13 червня 2008 року.

Хоч дія Директиви поширюється на спори транскордонні, в преамбулі чітко зазначена можливість застосування її положень до внутрішньодержавних медіаційних проваджень. Рамковий характер положень Директиви має слугувати правовою основою щодо важливих аспектів цивільного судочинства в державах-членах шляхом гармонізації діючих у цих країнах положень про співіснування медіації та цивільного провадження [4, с. 18].

В Директиві медіація визначається як організований процес, в якому дві або більше сторін намагаються на засаді добровільності досягнути порозуміння з метою вирішення спору між ними, користуючись при цьому допомогою медіатора. Таке провадження може ініціюватися або самими сторонами, або за рішенням суду згідно національного законодавства [1].

Відповідно до Директиви медіатором є третя особа, до якої сторони звертаються задля ефективного, неупередженого та компетентного здійснення медіації, незалежно від її назви чи професії у відповідній державі та способу її призначення чи форми звернення до неї про проведення медіації. Директива не закріплює пропозиції програми навчання чи стандартів підготовки медіаторів і обмежується заохоченням держав сприяти медіації та підтримувати соціальні ініціативи щодо забезпечення належного рівня освіти, надання послуг та етики медіатора.

Директива поширює свою дію на транскордонні спори в цивільних і господарських справах. З-під медіації виключені справи пов'язані з такими правами і обов'язками, якими, відповідно до зобов'язуючого права, сторони не можуть вільно розпоряджатися. Зокрема це сімейне та трудове право, податкове, митне, адміністративне право та відповідальність держави за дії та бездіяльність при виконанні публічної влади (*acta iure imperii*).

Таким чином, головною метою цієї Директиви є створення кращого доступу до правосуддя (мається на увазі як судовий спосіб вирішення спорів, так і позасудовий) та полегшення доступу до альтернативних методів вирішення спорів, поширення мирного врегулювання спорів шляхом заохочення звернення до медіації та забезпечення гармонійного зв'язку медіації та цивільного провадження.

21 травня 2013 р. Рада ЄС прийняла ще один важливий нормативний акт – Директиву 2013/11/ЄС про позасудове врегулювання споживчих спорів. Ухвалення цієї Директиви було зумовлене необхідністю заповнити прогалини в правовому регулюванні позасудового вирішення споживчих спорів. Об'єктами правового регулювання Директиви стали суспільні відносини, що виникають між споживачем (громадянином ЄС) і підприємцем (резидентом ЄС) на національному та транскордонному рівні. Даний документ має на меті

створення простої, швидкої і малозатратної процедури вирішення спорів між споживачами та підприємцями Директива застосовується як до внутрішньонаціональних, так і до міжнародних споживчих спорів практично у всіх сферах діяльності, включаючи електронну комерцію [3, с. 51].

Отже, впровадження медіації в правову культуру країн Європи стало надзвичайно важливим кроком у розбудові громадянського суспільства, адже медіація сприяє вихованню усвідомлення і прийняття громадянами відповідальності за делеговані їм державою повноваження. Попри значні здобутки у сфері медіації, Європейський Союз продовжує працювати над досягненням наступних цілей:

- популяризація ідеї медіації і підвищення рівня поінформованості громадськості про альтернативні методи вирішення спорів;
- вдосконалення нормативної бази, яка регулює процес вирішення спорів альтернативними методами;
- розвиток і створення мережі взаємодії і співпраці між офіційними органами та об'єднаннями медіаторів, як на місцевому, так і на загальноєвропейському рівні.

Список використаних джерел

1. Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах. Міжнародний документ №2008/52/ЄС від 21.05.2008 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a95z (дата звернення: 12.10.2019).
2. Европейский кодекс поведения медиаторов URL: // <http://www.bssclaw.ru> (дата звернення: 13.10.2019).
3. Подковенко Т.О. Медіація: міжнародно-правові стандарти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. № 4 (12). С. 47-54.
4. Kalisz A., Prokop-Perzyńska E. Mediacja w sprawach cywilnych w prawie polskim i europejskim. *EPS*. 2010. № 11. С. 16-22.

Філоненко Л.В.

*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доктор права
Українського вільного університету,
завідувач кафедри теорії та
історії держави і права ТНЕУ
Кравчук М.В.*

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ХРИСТІАНСТВА В СОЦІАЛЬНОМУ РЕГУЛЮВАННІ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Релігія в житті людини займає найважливішу складову нашого життя. Вона завжди є провідною силою всього суспільства і становить духовний фундамент народу, основу подальшого розвитку. Однією з основних складових релігії є еталон, для віруючих основний регулятор цих відносин у сфері поведінки та релігійних соціальних норм. Отже актуальність представленої теми є незаперечною.